

OSNOVNA ŠOLA ORMOŽ

Hardele 5, 2270 Ormož

Tel. št.: 02-741-55-20

Fax: 02-741-55-30

E-pošta: os.ormoz@guest.arnes.si

Spletna stran: <http://www.osormoz.si>

OSNOVNA ŠOLA ORMOŽ

UČITELJ MED ZAHTEVAMI ZAKONODAJE IN PRIČAKOVANJI UČENCEV

Pedagogika

Raziskovalna naloga

Avtorja:
Ana Zemljič,
Niko Sovič

Mentorica: Nataša Kolar, prof.

Učiteljici

*Naučili ste me poslušati svoje srce,
tudi ko ni nič spregovorilo,
in kako v življenju čakati na stvari,
četudi si jih takoj ob sebi želimo.*

*Naučili ste me, kako oprostiti
in na slabe stvari vedno pozabiti,
ter mi pokazali, da življenje ni pot,
po kateri je čisto preprosto iti.*

*Naučili ste me, kako v ljubezen verjeti,
četudi sem mislila, da je sploh ni,
in pokazali, da je ljubezen do sebe
najlepša stvar, ki se ti lahko dogodi.*

(Ana Zemljič)

Učitelj

*Učitelj je ponavadi resna oseba,
ki v dušo najstnika težko pogleda,
vendar pa se zmeraj najde izjema,
ki te razume, ko je dan čista beda.*

*Pravi učitelj vedno uči za življenje
in nikoli ne pozabi na naše veselje,
saj mu dela opravljati ni težko
in učenca poslušša, ko mu je hudo.*

*Učitelji so tu pa tam res „nujno zlo“,
a bi nam brez njih šlo bolj težko,
ker je šola priprava na vse življenje,
pa četudi nam včasih krade veselje.*

(Ana Zemljič)

O vzgoji ne vem ničesar. Mene so vzgajali trdo, z roko in s palico, s klečanjem, s pokoro, z bambusovko, a me vzgajili v tisto, kar so hoteli, niso. To je bila, mislim sedaj, dobra vzgoja. Oče me je pustil, da sem se likal kar sam, ni mi gledal spričeval, ne zablod. Verjel je, a se bom prebil, kot se je sam. Ko sem inštruiral otroke bogatih ljubljanskih staršev, sem bil zavisten samo na začetku: oni so imeli mnogo, jaz ničesar, oni so z materinim mlekom pili Danteja in Goetheja, jaz, kilavo dete, kamilice, vendar sem si rekel: Vse to lahko dosežem tudi jaz! In sem pomislil. Vse to je bila samovzgoja. Pri svojih otrocih sem morda zatajil, a vem: treba je vzgajati z ljubeznijo, ki ima tako srce kot razum. In še nekaj: Groza je, da vzgojitelji tako hitro odrastejo, da so visoki tako preko sebe, da ne vidijo več otrok in ne sebe, ko so bili otroci. Takrat se zdi, da niso nikoli bili stari pet, deset, petnajst let, da so bili od vsega začetka stari in osiveli, kako češ potem razumeti mladost, treba je stopit z njo na skupno stopnico, zažvižgati skupno melodijo in reči: gremo skupaj v Indijo koromandijo. In tako se najbrž dobra vzgoja prime. Sicer pa jaz o tem ne vem ničesar.

Tone Pavček¹

Počakajte, naj preverim! Če dobro razumem, želite, naj grem v sobo z vsemi temi najstniki in napolnim vsak budni trenutek njihovih življenj z ljubeznijo do učenja. Še več, vlil naj bi jim občutek ponosa na njihovo poreklo, blažil moteče vedenje in bil pozoren na znake zlorab.

Boril naj bi se proti drogam in spolno prenosljivim boleznim, preverjal, če ne nosijo s sabo pištol in nožev, in dvigoval njihovo samo vrednotenje. Učil naj bi jih ljubezni do domovine, državljankega vedenja, športnega odnosa in pravičnosti; kako skrbeti za ravnotežje na tekočem računu in kako se prijaviti za delovno mesto ...

In vse to naj bi dosegel s koščkom krede (kupil naj bi ga sam), tablo in peščico knjig, za vse to bom prejemal začetniško plačo, ki me bo uvrstila med socialno ogrožene.

Sem prav razumel?

Anonimni ameriški učitelj²

¹ <http://www.ipsos.si/web-content/VIZ-portal/ogled/citati%20-%20-%20uciteljih.html> (29. 2. 2016)

² Prav tam.

ZAHVALA

Za pomoč pri raziskovalni nalogi se posebej zahvaljujema najini mentorici Nataši Kolar, prof. geografije in zgodovine, ki naju je zmeraj spodbujala in vodila pri raziskovanju in delu, da je nastajalo, nastajalo ... Nudila nama je pomoč pri pisanju in oblikovanju ter naju vodila skozi raziskovalni proces. Iskreno se zahvaljujema se učiteljici Ireni Kandrič Koval, prof. slovenščine, ki naloge ni samo lektorirala, tudi usmerjala naju je. Zahvaljujemo se učiteljici Mirjani Korpar, prof. angleščine, ki je lektorirala prevod povzetka v angleščino. Iskrena hvala gre tudi vsem najinim vrstnikom, ki so odgovarjali na anketo in njihovim učiteljem. Iskrena hvala tudi vsem, ki so kakor koli pripomogli k nastanku naše raziskovalne naloge.

POVZETEK

Z učitelji se prvič srečamo, kot majhni, prestrašeni otroci, ki vstopamo v veliko šolo. Takrat se sploh ne zavedamo, kako pomembni bodo v našem življenju učitelji. Otroci zelo hitro ugotovimo, s kakšnim učiteljem imamo opravka, kaj smemo in česa ne smemo. Oba si želiva postati učitelja. Ta odločitev naju je zapeljala v raziskovalno nalogo z naslovom Učitelj med zahtevami zakonodaje in pričakovanji učencev, katere namen je raziskati, kaj od učitelja pričakujejo učenci in kaj zakonodaja.

V raziskovalni nalogi sva uporabila metodo analize virov in metodo anketiranja. Anketirala sva devetošolce OŠ Ormož, OŠ Ivanjковci, OŠ Hajdina, OŠ Kidričevo in OŠ Središče ob Dravi. ter opravila dva skupinska pogovora (fokusne skupine).

V raziskovalni nalogi sva ugotovila, da si anketirani devetošolci najbolj želijo poštenega in doslednega učitelja. Strog učitelj je najmanj zaželen. Kot najbolj pomembno lastnost dobrega učitelja so devetošolci izpostavili spoštovanje učencev, dobro razlago, pravičnost, pripravljenost pomagati, spodbujanje in razumevanje učencev. Devetošolci se najbolj razumejo s strogimi, doslednimi in pravičnimi učitelji. Boljše odnose imajo z učitelji, ki se tudi pri uri pošalijo. Zakonodaja vsega tega ne predvideva. V Sloveniji tudi nimamo sprejetega učiteljskega kodeksa, kot imajo to na Irskem, kjer je navedeno tudi zapisano.

Pred nama je odločitev za poklic. Z raziskovalnim delom sva dobila potrditev, da je najina odločitev pravilna. Trudila se bova, da bova kot učitelja sledila zahtevam zakonodaje in da bova izpolnila pričakovanja učencev

Ključne besede: učitelj, poklicno usmerjanje, šolska zakonodaja

ABSTRACT

Our first acquaintance with teachers is as small frightened children entering a big school. At the time we are not conscious of the teachers' importance in our lives. Children are fast learners when it comes to realising the kind of teacher we are dealing with, in the sense what he or she permits or does not permit. We both want to become teachers. This decision led us to the research assignment entitled Teacher – legislation's requirements and students' expectations in which we researched what are the students' expectations and what are the legislation's requirements concerning teachers' work.

In the research assignment we used the method of source analysis and survey method. We surveyed 9th grade students of Primary school Ormož, Primary school Hajdina, Primary school Kidričevo and Primary school Središče ob Dravi. We also did two group conversations (focus groups).

We came to the conclusion, that the surveyed nine graders want an honest and thorough teacher. A strict teacher is the least desired. The most important teachers' qualities are respect towards the students, good explanation, righteousness, willingness to help, encouraging and helping students. Teachers, who tell jokes during class, have a better relationship with the students. Legislation does not foresee all this. In Slovenia we do not have a teacher code, as in Ireland, where all these personal traits are listed and required.

We have to choose our vocation. The research work gave us a confirmation that our decision is correct. As teachers, we will try to follow the requirements of the legislation and fulfill students' expectations.

Ključne besede: teacher, vocational guidance, school legislation

Kazalo

1	UVOD	7
2	TEORETIČNI DEL.....	8
2.1	ZGODOVINA ŠOLSTVA NA SLOVENSKEM OD MARIJE TEREZIJE DO DANES.....	8
2.2	ZAKONODAJA.....	9
2.3	POKLIC UČITELJA.....	10
2.4	PRIPOROČILA EVROPSKE KOMISIJE	11
3	HIPOTEZE IN METODE DE LA	15
3.1	V najini raziskavi sva si najprej postavila širše zastavljena raziskovalna vprašanja.....	15
3.2	HIPOTEZE.....	15
3.3	METODE DE LA.....	15
3.3.1	Preučevanje literature	15
3.3.2	Anketa	15
3.3.3	Fokusna skupina.....	16
4	REZULTATI.....	17
4.1	FOKUSNA SKUPINA UČENCEV 9. b OŠ ORMOŽ.....	17
4.2	REZULTATI ANKETNEGA VPRAŠALNIKA	20
5	RAZPRAVA	25
6	ZAKLJUČEK.....	27
7	LITERATURA.....	28

Kazalo grafikonov

Grafikon 1: Anketirani devetošolci po šolah.....	20
Grafikon 2: Kakšnega učitelja si želijo devetošolke?	20
Grafikon 3: Kakšnega učitelja si želijo devetošolci?	21
Grafikon 4: V kolikšni meri so lastnosti pomembne za dobrega učitelja.....	22
Grafikon 5: S kakšnimi učitelji se bolje razumejo devetošolci?	23

Kazalo tabel

Tabela 1: Število anketiranih po spolu in šoli	20
Tabela 2: Kakšnega učitelja si želijo devetošolci glede na šolo.....	21
Tabela 3: S kakšnimi učitelji se bolje razumejo devetošolci glede na šolo.....	23
Tabela 4: S kakšnimi učitelji imaš boljše odnose glede na šolo.....	24

1 UVOD

Učitelji so v življenju učencev ljudje, s katerimi se srečujemo skorajda vsakodnevno. Vse od prvega razreda, ko vstopimo v osnovno šolo, pa vse tja do končanega študija. Kot devetošolca sva se doslej srečala že z veliko različnimi učitelji. Pri nekaterih so nama ure minevale hitro, razlaga pa nama je bila strašno zanimiva. Pri drugih pa sva včasih pomislila, da so učitelji morda res le nujno zlo v najinem življenju. Temu pa seveda ni tako. Kar učenci prepogosto pozabimo je dejstvo, da so učitelji osebe in da imajo življenje tudi izven šole. Pozabimo, da imajo tudi učitelji dobre in slabe dneve, težave, navade, prepričanja ... Na žalost tako ni nobene možnosti, da bi nam bili vsem učencem všeč vsi učitelji. Vsak je namreč zgodba zase. Seveda pa je treba tako kot vsako osebo v življenju tudi vsakega učitelja spoštovati.

Po devetih letih osnovne šole sva tako ugotovila, da nama vsi učitelji skorajda ne morejo biti všeč. Pa vendar lahko med učenci velikokrat slišiš ogromno pritoževanja nad učitelji. Zdi se, da so učenci le težko zadovoljni z delom učitelja in če niso zadovoljni, je po navadi ta učitelj po njihovi presoji takoj označen za slabega. Ampak postavimo se v učiteljeve čevlje. Zagotovo ni lahko stati pred razredom polnim odraščajočih otrok, med katerimi je vsak popolnoma drugačen in učiti predmet, ki ga polovica razreda morda sploh ne mara. Izpolnjevati pričakovanja čisto vseh učencev je tako skorajda nemogoče. Kakšna pa sploh so ta pričakovanja? To vprašanje nama je bilo pri tej raziskovalni nalogi bistvenega pomena. Želela sva namreč ugotoviti, kaj od učiteljev pričakujejo devetošolci in kaj zakonodaja. Predvidevala sva namreč, da se bodo pričakovanja devetošolcev precej razlikovala od tega, kar piše v zakonodaji. Zanimalo pa naju je tudi, ali bodo višja pričakovanja imeli devetošolci ali zakonodaja. Še dodatna spodbuda k izdelavi te raziskovalne naloge pa nama je bilo dejstvo, da sva devetošolca. Poklicna orientacija naju tako spremlja že skorajda od začetka šolskega leta. Čeprav sva se oba odločila, da svoje nadaljnje šolanje nadaljujema na Gimnaziji Ormož, pa že razmišljava o poklicih, ki bi jih v prihodnosti morda opravljala. Tako je na seznamu obeh tudi poklic učitelja. Z raziskovalno nalogo sva dobila veliko novih znanj o tem poklicu. Dobila sva prvovrstni pogled v to, kakšna pričakovanja naj bi izpolnjeval učitelj.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 ZGODOVINA ŠOLSTVA NA SLOVENSKEM OD MARIJE TEREZIJE DO DANES

Leta 1770 je Marija Terezija z dekretom, v katerem piše, da »šolstvo je in ostaja politicum«, šolstvo v habsburški monarhiji razglasila za stvar države. Prvi državni osnovnošolski zakon pa je podpisala leta 1774. S tem je Avstrija zraven Prusije postala prva država, ki je uvedla obvezno osnovnošolsko šolanje. Pruski vladar Friderik II. je osnovnošolsko izobraževanje za protestante, živeče na podeželju, naredil obvezno že leta 1763. Kasneje se je to razširilo tudi v mesta.³

Na Kranjskem je bilo 17. junija 1761 le 16 osnovnih šol, pa še te so večinoma le obstajale. Kot glavni razlog za to pa vlada navaja revščino. Veliko poročil je govorilo, da se šolstvo na slovenskem Štajerskem ni razvilo, ker je bil narod prereven. Ljudje so doma potrebovali pomoč svojih otrok. Velikokrat niso imeli niti za hrano in obleko. Šolnine si tako niti v sanjah niso mogli privoščiti. Na začetku terezijanskih šolskih reform so šolnino sicer ukinili, a so jo šolske komisije zaradi pomanjkanja denarja kaj hitro želele pripeljati nazaj. Nazaj jo je pripeljal cesar Jožef II. leta 1781, le najbolj revni so je bili upravičeni.⁴

Na dejstvo, da je revščina precej zaustavljala razvoj šol, prav tako kažejo podatki iz obdobja Ilirskih provinc, ko so nadzor nad osnovnimi šolami prevzeli župani. Šolo in učitelje naj bi financirali iz krajevnih virov. Prekinjena pa je bila tudi povezava med cerkveniško in učiteljsko službo. Seveda so zaradi tega osnovne šole začele propadati, številni učitelji – cerkovniki pa so nehali učiti.⁵

Sklepati je mogoče, da je bila osnovna šola večini nižjega sloja (kljub temu da je bila namenjena prav njim) vsiljena. To pa zato, ker si večina ljudi šole enostavno ni mogla privoščiti, vendar pa je njihovo željo po šoli zelo težko določiti. Nekatera poročila pa prav tako navajajo, da kmetje ne vidijo nekega smisla v šolanju svojih otrok, saj bodo znali za kmečko delo poprijeti tudi brez šolanja.⁶

Tudi V. Schmidt je ugotovil, da so imeli ljudje precej negativen odnos do šole. Za čas Ilirskih provinc je namreč navedel, da so šole prenehale delovati, ker ni bilo učencev. Leto ga je peljalo k sklepu, da želja po šoli ni bila veliko oz. so podeželski starši svoje otroke pošiljali v šolo le, ker jih je k temu silila šolska obveznost. 20. oktobra je namreč dvorni dekret začel določati kazni za tiste starše, ki svojih otrok niso pošiljali v šolo. Bogati so morali plačevati dvojno šolnino, revni pa opravljati javna dela.⁷

Kljub vsemu pa obstajajo tudi primeri, ki kažejo na zelo močno željo po šoli. Kot primer J. Apih navaja občane iz štajerskega trga Lemberg leta 1787, ki so cesarju poslali pritožbo ter ovadili šentjurskega dekana in sladkogorskega župnika, češ da zadržujeta odprtje trivialke.⁸

Še en primer so idrijski rudarji, ki so imeli trivialko, a so od oblasti zahtevali javno šolo. Prispevali so celo svoj denar lokalnemu, idrijskemu šolskemu skladu. Zanimanje je bilo tako veliko, da so morali precej otrok zavrniti.⁹

Velik dokaz zanimanja za šolo pa je seveda tudi množičnost obiska šol. Medtem ko so se trivialke na podeželju spopadale z majhnim obiskom, na drugi strani podatki iz osnovnih šol v mestih kažejo, da je bil od 80. let 18. stoletja naprej obisk tako dober, da je število učencev ponekod presegalo število za šolo sposobnih otrok v okoliših šolah, kar pomeni, da so starši s podeželja pošiljali otroke v mestne šole. Vzrok so bil nekakovostni učitelji na vasi, kar kaže, da so nekateri starši hoteli pošiljati otroke v šolo in so želeli, da se, če že hodijo tja, tudi kaj naučijo. V izobrazbi so videli možnost za vzpon po socialni lestvici.¹⁰

Kljub temu pa je šlo pri zanimanju za šolstvo le za redke primere in ne za neko splošno prepričanje ljudi. Pred prvim državnim osnovnošolskim izobraževanjem je bilo šol bore malo. Oblasti pa so še po letu 1774 ukvarjale s tem, kako bi starše prepričale oz. prisilile, da bi svoje otroke peljali v šolo. Večina staršev je svoje otroke v šolo pošiljala pod prisilo, za kar pa je bila kriva predvsem revščina in to, da v šoli niso videli smisla. Obisk šol pa se je sčasoma povečeval in tako lahko velik porast otrok v

³ Peček M.: Avtonomnost učiteljev nekdanj in sedaj, Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana 1998, str. 23.

⁴ Peček M.: Avtonomnost učiteljev nekdanj in sedaj, Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana 1998, str. 27.

⁵ Prav tam.

⁶ Prav tam.

⁷ Prav tam.

⁸ Apih. J.: Ustanovitev narodne šole na Slovenskem, op. cit., 1895, str. 228

⁹ Schmidt V.: Zgodovina šolstva in pedagogike na Slovenskem, op. cit., I. del, str. 187-188.

¹⁰ Peček M.: Avtonomnost učiteljev nekdanj in sedaj, Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana 1998, str. 27.

osnovnih šolah vidimo po tretjem državnem zakonu leta 1869. Na Kranjskem je tako leta 1890 hodilo že 72, 5 % otrok. Šele takrat financiranje osnovnih šol ni bilo več odvisno le od različnih prostovoljcev, ampak je šola tudi dejansko postala državna zahteva. Leta 1874 pa so s kranjskim deželnim zakonom tudi dokončno odpravili šolnino. S tem je bil odstavljen pomemben vzrok, zakaj otroci niso hodili v šole.¹¹

Po razpadu Avstro-Ogrske leta 1918 in vključitvi Slovencev v novo nastalo državo Slovencev, Hrvatov in Srbov, je bila v šolah odpravljena nemščina kot učni jezik. Glavnina šolske zakonodaje Avstro Ogrske, pa je ostala v veljavi vse do leta 1929, ko so le sprejeli novo šolsko zakonodajo, ki je uvedla splošno in obvezno osnovno šolo, kar za Slovence seveda ni bila novost, za nekatere dele nove države pa je to bil velik korak naprej. Zakon je uvedel tudi načelo skupnega poučevanja dečkov in deklic ter razrede, oddelke in ocene, kot jih poznamo danes.¹²

V vojnih letih je obstajalo vsaj šest različnih oblik šolstva. Tri oblike okupatorjevega, partizansko šolstvo, šolstvo protikomunističnega tabora in bolj ali manj nevtralno šolstvo. Po osvoboditvi, je 11. 7. 1946 izšel splošni zakon o sedemletnem osnovnem šolanju. Zakon o osnovni šoli z dne, 1. 10. 1959 pa je ponovno uvedel obvezno in enotno osemletno osnovno šolo, ki smo jo poznali vse do leta 1999, ko smo pričeli uvajati devetletno obvezno osnovno šolo.¹³

2.2 ZAKONODAJA

V življenju opravljamo različne poklice. Poklic, ki ga midva želiva opravljati, je poklic učitelja. Raziskala sva, kaj je zapisano v zakonodaji.

5. člen Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja pravi, da dejavnost vzgoje in izobraževanja opravljajo vzgojitelji, pomočniki vzgojiteljev, učitelji, predavatelji strokovnih šol, svetovalni delavci in drugi strokovni delavci v javnih in zasebnih vrtcih in šolah.¹⁴

92. člen Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja pravi, da strokovni delavci izvajajo vzgojno-izobraževalno delo v skladu z zakonom in javno veljavnimi programi tako, da zagotavljajo objektivnost, kritičnost in pluralnost ter so pri tem strokovno avtonomni. Zakon v istem členu pravi, da morajo strokovni delavci obvladati slovenski knjižni jezik, imeti ustrezno izobrazbo, odločeno s tem zakonom in drugimi predpisi, ter opravljen strokovni izpit v skladu z zakonom.¹⁵

94. člen Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja pravi, da morajo imeti učitelj, knjižničar in svetovalni delavec izobrazbo ustrezne smeri, pridobljeno po študijskih programih za pridobitev izobrazbe druge stopnje oziroma, raven izobrazbe, pridobljene po študijskih programih, ki v skladu z zakonom ustreza izobrazbi druge stopnje in pedagoško izobrazbo, drugi učitelj v prvem razredu pa ima lahko tudi izobrazbo, pridobljeno s študijskim programom za pridobitev izobrazbe prve stopnje oziroma raven izobrazbe, pridobljene po študijskih programih, ki v skladu z zakonom ustreza izobrazbi prve stopnje ustrezne smeri in pedagoško izobrazbo. Učitelj v oddelkih podaljšanega bivanja je lahko, kdor izpolnjuje pogoje za učitelja ali svetovalnega delavca.¹⁶

100. člen Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja govori o pedagoški, pedagoško-andragoški oziroma specialno pedagoški izobrazbi, ki je zahtevana za opravljanje poklica učitelja. Pedagoško, pedagoško-andragoško oziroma specialno pedagoško izobrazbo si pridobi, kdor opravi vse obveznosti:

- v študijskem programu za pridobitev izobrazbe druge stopnje oziroma v študijskem programu, ki v skladu z zakonom ustreza izobrazbi druge stopnje, po katerem se pridobi strokovni naslov magister profesor oziroma profesor,
- po študijskem programu, ki vključuje ustrezne strokovne vsebine.

¹¹ Peček M.: Avtonomnost učiteljev nekdanj in sedaj, Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana 1998, str. 27.

¹² <http://filtnet.si/os/clanki/zgodovina-solstva-na-slovenskem/> (23. 2. 2016).

¹³ <http://filtnet.si/os/clanki/zgodovina-solstva-na-slovenskem/> (23. 2. 2016)

¹⁴ Zakon o financiranju vzgoje in izobraževanja, Uradni list Republike Slovenije, št. 57/12-ZPCP-2D in 47/15.

¹⁵ Prav tam.

¹⁶ Prav tam.

Merila za ugotavljanje vključenosti teh vsebin v študijskih programih, po katerih si pridobijo izobrazbo posamezne kategorije strokovnih delavcev, sprejme Svet za visoko šolstvo Republike Slovenije.¹⁷

2.3 POKLIC UČITELJA

Med pisanjem raziskovalne naloge sva se ves čas usmerjala na učitelja, ki je pri svojem delu uspešen. Zanimalo naju je, katere so lastnosti dobrega učitelja. V strokovni literaturi sva našla različne ugotovitve.

Živimo v času velikih sprememb. Spremembe v družbi posledično prinašajo spremembe v šolskem sistemu, kar vpliva tudi na spreminjanje vloge šole in učiteljev.

Majda Pšunder in Olga Dečman Dobrnjič pravita, da je učitelj človek, ki za svoje poslanstvo izbere poučevanje in razsvetljevanje otrok, mladih in odraslih ljudi. S tem prispeva k njihovem osebnostnemu razvoju in na ta način močno vpliva na napredek družbe in celotnega človeštva.¹⁸

Marjan Kramar pravi, da je naloga učitelja, da

- načrtuje, pripravlja, vodi, izvaja, vrednoti, izboljšuje in razvija izobraževalni proces;
- načrtuje, pripravlja, sproži, usmerja, spodbuja in sproti prireja aktivnosti učencev in potek izobraževalnega procesa;
- sodeluje z učenci in z njimi razvija humane, prijazne medosebne in delovne odnose ter ustvarja pozitivne vzgojne situacije;
- spremlja, ugotavlja, analizira, vrednoti in ocenjuje dosežke učencev;
- sodeluje z učitelji, s člani tima, z drugimi strokovnimi delavci v šoli, z ravnateljem šole in vodjem izobraževanja;
- sodeluje s starši ali skrbniki in z vzgojitelji učencev;
- izvaja delo učitelja, je razrednik, vodja tima, strokovnih skupin učiteljev;
- je svetovalec in mentor učencem v njihovih dejavnostih in organizacijah.¹⁹

Učitelj danes v obdobju računalništva ni več edini vir informacij za učenca. Danes je učiteljeva prva dolžnost naučiti učenca predvsem misliti, sklepati, kombinirati, predpostavljati, logično povezovati, uporabljati razum, torej tisto, česar računalnik nima. Vsega tega seveda ni mogoče doseči brez pridobivanja znanja in pomnjenja podatkov. Učitelj ni pred nalogo, da z učenci predela predpisano snov, ampak da pri njih z ustrezno izbiro snovi in metod dela doseže določeno raven znanja in sposobnosti. To daje učiteljem večjo avtonomijo, hkrati pa povečuje zahtevnost njihovega dela.²⁰

Cveta Razdevšek Pučko ugotavlja, da so najpogostejše "nove vloge" učitelja naslednje: preusmeritev od poučevanja k učenju, poudarek na uporabi sodobne informacijske tehnologije, usposobljenost za delo z različnimi učenci (različne sposobnosti, posebne potrebe, multikulturne razlike), nujnost sodelovanja z drugimi učitelji, drugimi strokovnimi delavci in starši, usposobljenost za refleksijo, raziskovanje in evalvacijo lastnega dela. Da učitelj uspešno prevzame vse te nove vloge, mora biti odprt za spremembe in motiviran za vseživljenjsko učenje in stalni profesionalni razvoj.²¹

Tatjana Devjak na podlagi raziskave MacBetha ugotavlja, da so učenci lastnosti dobrega učitelja razvrščali v tri kategorije:

- Osebne kvalitete: prijaznost, velikodušnost duha, poštenost in humor. Teh lastnosti se je težko naučiti ali jih učiti, so pa prav zaradi tega še bolj pomembne.
- Medosebne spretnosti: sposobnost poslušati, se pogovarjati, znati obdržati zaupne stvari, poudarjati pozitivne stvari pri posamezniku. Teh lastnosti se da priučiti ali jih izboljšati.
- Poklicne spretnosti: razlagati snov, pomagati pri razumevanju snovi, snov narediti zanimivo, opazovati dogajanje pri učencih ob usvajanju snovi (si sledijo, razumejo ...), pomagati

¹⁷ Zakon o financiranju vzgoje in izobraževanja, Uradni list Republike Slovenije, št. 57/12-ZPCP-2D in 47/15.

¹⁸ Pšunder M. in Dečman Dobrnjič O., Alternativni vzgojni ukrepi med teorijo, zakonodajo in prakso, Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, str. 23 – 24.

¹⁹ Kramar M., *Pouk*, Nova Gorica, Educa, 2009, str. 82.

²⁰ Svetlik I., Kurikularna prenova, Zbornik, Ljubljana, 1997, str. 22.

²¹ Razdevšek Pučko C., Kakšnega učitelja potrebuje (pričakuje) današnja (in jutrišnja) šola? *Sodobna pedagogika*, 55 (posebna izdaja), 52 - 74, str. 55 - 56.

učencem, da predmet vzljubijo. Teh lastnosti se učitelj nauči v času študija in jih na podlagi izkušenj izpolnjuje in nadgrajuje.²²

Marjan Kramar navaja naslednje pomembne učiteljeve osebne lastnosti in profesionalne kompetence: humanost, razumevanje, tolerantnost in strpnost, pedagoški optimizem in pozitivno naravnost, avtoriteto, etično in profesionalno odgovornost.²³

V anketnem vprašalniku sva se osredotočila na učitelja kot osebnost, učitelja kot oblikovalca odnosov, na značilnosti njegovega poučevanja, njegovo komunikacijo z učenci, ocenjevanje učencev in učitelja kot kompetentnega strokovnjaka.

2.4 PRIPOROČILA EVROPSKE KOMISIJE

Slovenija nima posebnega dokumenta, v katerem bi bilo zapisano, kaj se od učitelja pričakuje. V Sloveniji nimamo neke vrste etičnega kodeksa, kot ga imajo na Irskem²⁴, na Filipinih²⁵ ali v Združenih državah Amerike²⁶. Edino, kar sva v literaturi našla, je priporočilo Evropske komisije z naslovom Skupna evropska načela za kompetence in kvalifikacije učiteljev²⁷. Stopila sva v kontakt z Zavodom za šolstvo OE Ljubljana, z gospodom Igorjem Lipovškom, svetovalcem za predmetno področje geografije, ki je po elektronski pošti sporočil, da v Sloveniji nimamo posebnih smernic oz. kodeksa za učitelje.

Od učitelja veliko pričakujejo starši, širša družba, stroka, svoja pričakovanja pa izoblikujejo tudi učenci. Njihovi pogledi na vlogo učiteljev so različni, kar tudi vpliva na različne interese in pričakovanja.

Evropska komisija je izdelala priporočila, katerih namen je določiti skupna evropska načela za učiteljeve kompetence in kvalifikacije kot pomoč oblikovalcem politike na nacionalni in regionalni ravni. Ta načela so bila postavljena kot odgovor na izzive, določene v Skupnem vmesnem poročilu Evropskega sveta in Evropske komisije o napredku izvajanja delovnega programa Izobraževanje in usposabljanje 2010, v ekspertni skupini je sodeloval tudi prof. Pavel Zgaga iz Slovenije. Evropska komisija pravi, da je vloga učiteljev ključna za pomoč pri učenju mladostnikov in odraslih učencev. Učitelji so ključni dejavniki načina razvoja izobraževalnih sistemov in izvajanja reform, ki lahko do leta 2010 oblikuje Evropsko unijo v najuspešnejše na znanju temelječe gospodarstvo na svetu. Priznavajo, da visoko kakovostno izobraževanje omogoča učencem osebno izpolnitev, boljše socialne spretnosti in širše možnosti zaposlitve. Njihov poklic, ki ga navdihujejo vrednote vključevanja in potreba po razvijanju potencialov učencev, ima velik vpliv na družbo in igra ključno vlogo pri napredovanju človeškega potenciala in oblikovanju prihodnjih generacij. Zato vidi Evropska unija, da bi uresničila svoj visoko zastavljeni cilj, vlogo učiteljev, njihovo vseživljenjsko učenje in poklicni razvoj kot ključno prednostno nalogo.²⁸

Učitelji bi se morali biti sposobni odzivati na nastajajoče izzive družbe znanja, v njej dejavno sodelovati in pripraviti učence na to, da bodo samostojni vseživljenjski učenci. Zato bi morali biti sposobni vplivati na proces učenja in poučevanja s stalnim angažiranjem na področju poznavanja predmeta, vsebine kurikula, pedagogike, novosti, raziskav ter socialnih in kulturnih razsežnosti izobraževanja. Izobraževanje učiteljev mora biti na visoki izobraževalni ravni ali temu enakovredni ravni in ga mora podpirati tesno partnerstvo med visokošolskimi zavodi in zavodi, kjer se bodo učitelji zaposlili. Učitelji imajo tudi ključno vlogo pri pripravi učencev na njihovo vlogo državljanov EU. Kot taki morajo biti sposobni priznavati in spoštovati različne kulture. Neposredne izkušnje iz drugih evropskih držav pomagajo učiteljem pri odzivanju na ta izziv. Prednostna naloga mora zato biti oblikovanje medsebojnega zaupanja in priznavanja kompetenc in kvalifikacij učiteljev med državami članicami. Čeprav imajo učitelji v družbi

²² Devjak T., Etična in državljanska vzgoja v osnovni šoli. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2002, str. 256.

²³ Kramar M. Pouk, Educa, 2009, str. 29.

²⁴ <http://www.teachingcouncil.ie/en/Publications/Professional-Standards/Code-of-Professional-Conduct-for-Teachers.pdf> (11. 1. 2016).

²⁵ <http://teachercodes.iiep.unesco.org/teachercodes/codes/Asia/Philippines.pdf> (11. 1. 2016).

²⁶ <http://www.nea.org/home/30442.htm> (11. 1. 2016).

²⁷ <http://www.pef.uni-lj.si/bologna/dokumenti/eu-common-principles-slo.pdf> (11. 1. 2016).

²⁸ http://ec.europa.eu/education/policy/school/teacher-training_sl.htm (11. 1. 2016)

zelo pomembno vlogo, pa ne morejo delovati sami. Njihovo visoko kakovostno izobrazbo morajo podpirati zavodi, kjer so zaposleni, v okviru doslednih nacionalnih ali regionalnih politik, za katere so zagotovljena ustrezna sredstva. Te politike morajo obravnavati začetno izobraževanje učiteljev in stalni poklicni razvoj, umeščene pa morajo biti tudi v širši okvir politike izobraževanja na splošno. Tisti, ki usposabljuje učitelje, vplivajo na kakovost učenja in jih je zato treba podpirati kot del nacionalnega ali regionalnega sistema.²⁹

V ta namen so izoblikovali skupna evropska načela, ki bi morala zagotavljati spodbudo za oblikovanje politik, ki bodo povečale kakovost in učinkovitost izobraževanja po vsej uniji. Skupna evropska načela so:

- **poklic z dobro izobrazbo:** visoko kakovostni sistemi izobraževanja zahtevajo, da imajo vsi učitelji diplomu visokošolskega zavoda, tisti, ki delajo na področju začetnega poklicnega izobraževanja, pa morajo imeti visoko izobrazbo iz svojega poklicnega področja in ustrezno pedagoško kvalifikacijo. Vsak učitelj mora imeti možnost nadaljevati šolanje na najvišji ravni in s tem razviti svoje kompetence poučevanja ter povečati svoje možnosti za poklicno napredovanje. Izobraževanje učiteljev je multidisciplinarno. To zagotavlja učiteljem obsežno poznavanje predmeta, dobro znanje pedagogike, spretnosti in kompetence, ki so potrebne za vodenje in pomoč učencem, ter poznavanje socialne in kulturne razsežnosti izobraževanja.
- **poklic, umeščen v okvir vseživljenjskega učenja:** učitelje je treba med njihovo celotno poklicno potjo podpirati pri nadaljevanju njihovega poklicnega razvoja. Sami učitelji in njihovi delodajalci se morajo zavedati pomembnosti pridobivanja novega znanja in učitelji bi morali biti sposobni uvajati novosti ter pri svojem delu uporabljati kazalce dobre prakse. Zaposleni morajo biti v zavodih, ki cenijo vseživljenjsko učenje, da se lahko razvijajo in prilagajajo med svojo celotno poklicno potjo. Učitelje bi morali spodbujati, da sledijo kazalcem učinkovite prakse in uporabljajo novosti in raziskave, da lahko sledijo razvijajoči se družbi znanja. Spodbujati jih je treba k dejavnemu sodelovanju v poklicnem razvoju, kar lahko vključuje, da preživijo določena časovna obdobja zunaj izobraževalnega sektorja, in to bi moralo biti priznано in nagrajeno v njihovih lastnih sistemih.
- **mobilni poklic:** mobilnost bi morala biti osrednja sestavina začetnih in nadaljevalnih izobraževalnih programov učiteljev. Učitelje bi morali spodbujati, da sodelujejo pri evropskih projektih in da za poklicni razvoj nekaj časa delajo ali študirajo v drugih evropskih državah. Tistim, ki to storijo, je treba v državi gostiteljici priznati njihov status, v domači državi pa priznati in ceniti njihovo sodelovanje. Obstajati bi morala tudi možnost mobilnosti med različnimi ravnmi izobraževanja in različnimi poklici v izobraževalnem sektorju.
- **poklic na temelju partnerstva:** zavodi za izobraževanje učiteljev bi morali svoje delo organizirati v sodelovanju in partnerstvu s šolami, z lokalnimi delovnimi okolji, izvajalci delovnega usposabljanja in drugimi zainteresiranimi stranmi. Visokošolski zavodi morajo zagotoviti, da pri poučevanju uporabljajo znanje iz obstoječe prakse. Partnerstva izobraževanja učiteljev, ki poudarjajo praktične spretnosti ter akademsko in znanstveno osnovo, bi morala učiteljem zagotavljati kompetence in samozaupanje, da lahko vplivajo na svojo in tujo prakso. Izobraževanje učiteljev bi bilo treba podpirati in moralo bi biti tudi predmet študij in raziskav.

Strokovne službe pri Evropski komisiji so izoblikovale ključne kompetence, ki bi jih učitelji morali obvladati:

- **delati z drugimi:** opravljajo poklic, ki bi moral temeljiti na socialnem vključevanju in razvijanju potencialov vsakega učenca. Poznati morajo človekovo rast in razvoj in morajo prikazati samozaupanje pri stikih z drugimi. Sposobni morajo biti delati z učenci kot posamezniki in jih podpirati pri njihovem razvoju v sodelujoče in dejavne člane družbe. Morali bi biti tudi sposobni delati na načine, ki povečujejo kolektivno inteligenco učencev, ter sodelovati s kolegi in s tem poudariti svoje lastno učenje in poučevanje.
- **delati z znanjem, s tehnologijo in z informacijami:** sposobni morajo biti delati z različnimi vrstami znanja. Njihova izobrazba in poklicni razvoj bi jim morala omogočati dostop,

²⁹ <http://www.pef.uni-lj.si/bologna/dokumenti/eu-common-principles-slo.pdf> (10. 1. 2016).

analiziranje, vrednotenje, razmišljanje in prenašanje znanja, če je primerno, z učinkovito uporabo tehnologije. Njihove pedagoške spretnosti bi jim morale omogočati oblikovanje in vodenje učnega okolja in ohranjanje intelektualne svobode pri izbiri podajanja izobraževanja. Njihovo poznavanje uporabe IKT bi jim moralo omogočati njegovo učinkovito vključevanje v učenje in poučevanje. Sposobni morajo biti usmerjati in pomagati učencem pri omrežjih, kjer so informacije na voljo ali se lahko oblikujejo. Dobro morajo poznati predmet in videti v učenju vseživljenjsko potovanje. Njihove praktične in teoretične spretnosti jim morajo tudi omogočati, da se učijo iz lastnih izkušenj in prilagodijo širok spekter strategij za učenje in poučevanje potrebam učencev.

- **delati z družbo in v družbi:** sodelujejo pri pripravi učencev na globalno odgovornost, ki jo prinaša vloga državljanov EU. Učitelji bi morali biti sposobni pospeševati mobilnost in sodelovanje v Evropi ter spodbujati spoštovanje kultur in razumevanje med njimi. Poznati bi morali ravnotežje med spoštovanjem in zavedanjem raznolikosti kultur učencev in ugotavljanjem skupnih vrednot. Razumeti morajo tudi dejavnike, ki ustvarjajo socialno kohezijo in izključevanje v družbi in se zavedati etične razsežnosti družbe znanja. Sposobni morajo biti učinkovito delati z lokalno skupnostjo ter s partnerji in z zainteresiranimi stranmi v izobraževanju – starši, zavodi za izobraževanje učiteljev in predstavniki skupinami. Njihove izkušnje in strokovno znanje bi jim morala omogočati, da prispevajo k sistemom za zagotavljanje kakovosti.

Delo učiteljev na vseh teh področjih bi moralo biti umeščeno v poklicno kontinuiteto vseživljenjskega učenja, ki vsebuje začetno izobraževanje učiteljev, uvajanje in trajni poklicni razvoj, saj ne gre pričakovati, da bodo na koncu svojega začetnega učiteljskega izobraževanja imeli vse potrebne kompetence.

Odgovornim za oblikovanje politike na nacionalni ali regionalni ravni so za izvajanje politik v skladu s temi skupnimi evropskimi načeli namenjena naslednja priporočila:

1. Učiteljski poklic potrebuje dobro izobrazbo:
 - učitelji morajo imeti diplomu visokošolskega zavoda ali enakovredno;
 - tisti, ki učijo na področju začetnega poklicnega izobraževanja, morajo imeti visoko izobrazbo iz svojega poklicnega področja in ustrezno pedagoško kvalifikacijo;
 - programi izobraževanja učiteljev morajo biti na razpolago na vseh treh stopnjah visokega izobraževanja, da se zagotovi njihovo mesto na področju evropskega visokega šolstva in poveča možnost napredovanja in mobilnosti v poklicu;
 - spodbujati je treba prispevek raziskav in na dokazih temelječe prakse k razvoju novega znanja o izobraževanju in usposabljanju.
2. Učiteljski poklic je treba videti kot kontinuiteto, ki vsebuje začetno izobraževanje učiteljev, uvajanje in trajni poklicni razvoj:
 - za trajni poklicni razvoj učiteljev so potrebne dosledne in ustrezno financirane strategije vseživljenjskega učenja, ki zajemajo formalne in neformalne razvojne dejavnosti. Te dejavnosti, ki vsebujejo usposabljanje o predmetu in pedagoško usposabljanje, bi morale biti na razpolago med celotno poklicno potjo in biti ustrezno priznane.
 - vsebina začetnih in trajnih programov poklicnega razvoja bi morala odražati pomembnost interdisciplinarnih in sodelovalnih pristopov k učenju.
3. Spodbujati je treba mobilnost učiteljskega poklica:
 - projekte mobilnosti za učitelje je treba pospeševati in spodbujati kot sestavni del začetnih in trajnih programov poklicnega razvoja;
 - začetni in trajni programi poklicnega razvoja morajo zagotavljati učiteljem znanje in izkušnje o evropskem sodelovanju, da bi lahko cenili in spoštovali kulturno raznolikost in vzgajali učence v globalno odgovorne državljanke EU;
 - med začetnim izobraževanjem učiteljev in v trajnih programih poklicnega razvoja morajo biti na razpolago možnosti učenja evropskih jezikov, skupaj z uporabo specialnega besedišča, in to učenje je treba spodbujati;

Raziskovalna naloga: Učitelj med zahtevami zakonodaje in pričakovanji učencev

- prednostna naloga mora biti razvijanje večjega zaupanja in preglednosti kvalifikacij učiteljev v Evropi, da se omogoči medsebojno priznavanje in večja mobilnost.
4. Učiteljski poklic bi moral delovati v partnerstvu z drugimi zainteresiranimi stranmi:
- da bi podprli visoko kakovostno usposabljanje in učinkovito prakso ter oblikovali omrežja inovacij na lokalni in regionalni ravni, je treba spodbujati partnerstva med zavodi, kjer bodo učitelji zaposleni, industrijo, izvajalci usposabljanja in visokošolskimi zavodi.

3 HIPOTEZE IN METODE DELA

3.1 V najini raziskavi sva si najprej postavila širše zastavljena raziskovalna vprašanja.

- Katere zakone morajo učitelji upoštevati?
- Kakšnega učitelja si želiva?
- Katere lastnosti mora imeti dober učitelj?
- Se bolj razumeva z učitelji, ki so dosledni in nepopustljivi?
- Se bolj razumeva z učitelji, ki so nedosledni in popustljivi?
- S katerimi učitelji imava boljše odnose, s tistimi, ki se pri uri pošalijo, ali tistimi, ki so bolj resni?
- Kateri učitelj naju je v najinem devetletnem šolanju največ naučil?
- Kateri učitelj nama je bil do sedaj najbolj všeč? Zakaj?
- Je kak učitelj, kateremu želiva biti podobna?

3.2 HIPOTEZE

Zgornja raziskovalna vprašanja so nam služila kot podlaga, na kateri smo postavile sledeče hipoteze:

H1: V slovenski zakonodaji je zapisano, kakšen mora biti učitelj.

H2: Devetošolcem je pomembno, da učitelji uporabljajo nove načine dela v razredu (samostojno delo, delo v skupinah).

H3: Devetošolcem je pomembno, da učitelji pri učencih razvijajo sposobnosti za vseživljenjsko znanje.

H4: Devetošolcem je pomembno, da učitelji uporabljajo IKT.

H5: Devetošolci se bolj razumejo s strogimi, z doslednimi in s pravičnimi učitelji.

3.3 METODE DELA

3.3.1 Preučevanje literature

Preučevanje literature sva pričela z obiskom strokovne knjižnice na Osnovni šoli Ormož. Nadaljevala sva v Knjižnici Franca Ksaverja Meška Ormož in Knjižnici Ivana Potrča Ptuj.

Raziskovala sva po knjižnem materialu in spletnih dokumentih. Najin izbor citirane literature predstavlja osredotočen zapis, vezan izključno na tematiko najine raziskovalne naloge. V šolski strokovni knjižnici sva pregledala šolsko zakonodajo, ki govori o učitelju.

3.3.2 Anketa

Na osnovi prebrane literature in lastnih pričakovanj sva v eksperimentalnem delu sestavila anketni vprašalnik, ki so ga reševali devetošolci Osnovne šole Ormož, Osnovne šole Ivanjkovci, Osnovne šole Središče ob Dravi, Osnovne šole Hajdina in Osnovne šole Kidričevo (N = 121). Za devetošolce sva se odločila, ker se v devetem razredu odločamo o nadaljnji poklicni poti in nam je ta tematika najbolj blizu.

Vprašanja sva osnovala sama na podlagi literature in lastnih pričakovanj, ki jih imava kot devetošolca, ki se odločata za poklicno pot. Z anketnim vprašalnikom sva preverila, kakšna pričakovanja imajo

najini vrstniki. Obdelava podatkov je bila narejena v računalniškem programu Microsoft Excel. Vzorec anketnega vprašalnika je PRILOGA 1.

3.3.3 Fokusna skupina

Metodo skupinskega pogovora (fokusna skupina) kot kvalitativno metodo raziskovanja sva uporabila zato, da bi preverila nekatere rezultate analize ankete in dobila širši pogled na pričakovanja učencev, ki jih imajo do učiteljev. Izvedla sva dve fokusni skupini. En razgovor sva izvedla po postavitvi širših raziskovalnih vprašanj, drugi pa v mesecu marcu, ko sva že naredila analizo ankete.

Fokusna skupina je posebna oblika intervjuja, kjer manjšo skupino ljudi sprašujemo o specifični temi. Skupinski pogovor ali skupinska razprava poteka kot razprava med člani skupine, do katere pride na pobudo raziskovalca, ki jo vodi in spodbuja. Skupina, s katero se pogovarjamo, lahko kot skupina v resnici obstaja ali pa jo umetno ustvarimo zaradi raziskave. Tak pogovor traja običajno od 30 minut do dveh ur. Fokusna skupina ima številne prednosti, saj v času razgovora pridobimo podatke večih oseb, imamo neposredno kontrolo za lažna ekstremna stališča, dobimo stališča, soglasja, zraven tega je lahko udeležba v fokusni skupini zelo pozitivna in ugodna izkušnja (Aljančič, 2006).

4 REZULTATI

4.1 FOKUSNA SKUPINA UČENCEV 9. b OŠ ORMOŽ

Z učenci 9. b OŠ Ormož sva izvedla fokusno skupino in preverila, kaj pričakujejo od učiteljev, ali bi sami bili učitelji, kaj menijo, kdo pričakuje od učiteljev več zakonodaja ali učenci. Zanimalo naju je tudi, kaj menijo učenci, da zakonodaja pričakuje od učiteljev.

Fotografija 1: Fokusna skupina 9. b

Učenci pričakujete od vaših učiteljev, ki vas poučujejo:

"Od učitelja pričakujem, da je potrpežljiv." (Monika)

"Od učitelja pričakujem poštenost." (Nika)

"Od učitelja pričakujem pedantnost." (Maja)

"Od učitelja pričakujem, da je prijazen, človeški, da ve pouk narediti zabaven." (Špela)

"Od učitelja pričakujem, da ne dela razlik med učenci." (Rene)

"Učitelj mora biti pameten, razgledan, da ve o čem govori, na primer: učitelj ne more biti učitelj geografije, če ne potuje rad, če ne spoznava znamenitosti, pri geografiji nam pokaže svoje fotografije, pomembno je, da ima učitelj rad predmet, ki ga poučuje in nam to pri pouku pokaže. Tak učitelj nam zna snov razložiti, uporabi tudi svoje primere ne le tiste iz učbenika." (Petra)

"Tisti učitelji, ki imajo svoj predmet dejansko radi, znajo svoj predmet približati učencem, z veseljem razlagajo." (Sofija)

"Pričakujem, da razume najstnike, da razume, da je tudi on bil nekoč najstnik, da se najstniki ne moremo vedno resno zbrati, da nam gre vse drugo po glavi in ne samo šola." (Aljaž)

"Pričakujem, da snov jemljemo na inovativen način." (Rene)

"Meni je pomembno, da učno snov delamo preko ppt-jev, želim veliko slik in video posnetkov, da si vem učno snov predstavljati. Dosti lažje si je zapomniti, če stvar vidiš. Na primer – učimo se orodu, to so mali kamenčki, meni je dosti lažje, če mi učiteljica pokaže kamnino in ne da samo govori o njej." (Hana)

"Da nene čeli čas samo iz učbenika prepisujemo." (Natalija)

"Pričakujem, da se malo poheca." (Miha)

Pred nami je odločanje za poklic. Bi sam bil učitelj?

"Ne, ker je šola pretežka." (Tomaž)

"Ne, ker sem prethi in ne morem biti stroga. Kljub temu, da rada delam z otroki, me ne jemljejo resno." (Zala)

"Ne, ker me ta poklic ne zanima." (Maja)

- "Ja, ker lahko pomagaš mlademu, ki potrebuje pomoč." (Anja)
- "Ne, zato ker o tebi nastanejo predsodki, če se učencem zdi da narediš kaj narobe." (Mitja)
- "Bil bi samo učitelj športne, ker se rad ukvarjam s športom in bi svoj interes rad prenesel na mlajše generacije." (Rene)
- "Ne, ker me tak poklic ne zanima. Delo z otroki je preveč dolgočasno, a zame prenaporno." (Aljaž)
- "Ja, ampak samo predšolskih otrok, ker se rad igram z malimi. Imam manjše pol bratrance in se rad igram z njimi." (Lan)
- "Jaz bi rad učil angleščino, ker ne maram nemščine." (Žan)
- "Ne, ker nimam rada nemarnih otrok." (Metka)
- "Ja, ker imam rada otroke, zelo rada plešem in bi bila učiteljica plesa." (Sanela)
- "Ja, rada bi postala učiteljica, ker se rada ukvarjam z otroki. Rada jim pomagam, jim prisluhnem, malo več volje in truda bi morala vložiti v otroke druge rase ali veroizpovedi. Pomagam pa rada vsem, saj mi ni pomembna zunanost." (Lina)
- "Ne bi bila učiteljica normalnega pouka, če bi šla v to smer, bi pomagala otrokom s posebnimi potrebami, ker so posebni vsak na svoj način ter so mi zanimivi. Veliko sem preživela s takimi otroki in sem jih dodobra spoznala." (Ana)
- "Ne, ker na sploh nisem dovolj glasna, ne bi se drla na otroke, ker nisem taki karakter." (Renata)
- "Ja, rada delam z otroki, ampak nimam potrpljenja, ki bi ga kot učiteljica potrebovala, zato mi ta poklic verjetno ne bi ustrezal." (Katja)
- "Ne, ker razumem snov, ampak je ne znam razložiti drugim." (Maša)

Kaj menite, kdo od učiteljev pričakuje več – zakonodaja ali devetošolci?

- "Učenci, ker so oni pri pouku, in ne tisti, ki je pisal zakon." (Sofija)
- "Učenci, ker se oni iz tega učijo, kar jih učitelj poučuje, in se jim učitelj po potrebi tudi prilagaja." (Hana)
- "Učenci, ker si vsak oblikuje svojo sliko o učitelju." (Anja)
- "Učenci, ker so vsi različni in vsak pričakuje po svoje in vsak ima svoje predstave o učitelju." (Natalija)
- "Učenci, ker rabijo učenci pomoč." (Ana)
- "Učenci, ker eni potrebujejo več pomoči, kot so tudi programi DSP in podobno." (Filip)
- "Zakonodaja, ker tam dosti piše o tem, katero snov morajo obravnavati, ter iti po učnem načrtu." (Tilen)
- "Mi ne poznamo zakonodaje." (Gašper)
- "Učenci, ker ima vsak svoje potrebe, učitelj mora poznati vsakega učenca." (Aleš)
- "Učenci, ker si oni v razredu širijo obzorja." (Jure)

A veste, kaj pričakuje zakonodaja od učiteljev? Kaj menite, da zakonodaja pričakuje od učiteljev?

- "Da čim bolj enostavno razložijo snov za učence, da razumejo snov." (Anja)
- "Da čim več snovi obdelajo v eni uri." (Maja)
- "Da čim več obdelajo in učitelj uro dobro izkoristi, da se učenci naučijo snov." (Katja)
- "Da mora biti diskreten in varovati osebne podatke." (Lan)
- "Da morajo napisati poročilo različnih dnevv dejavnosti, pouka, da organizirajo različne dneve, pouk." (Aljaž)
- "Menim, da bi morala zakonodaja od učiteljev zahtevati več, eni delajo med vikendi, eni ne." (Sofija)
- "Država zahteva, da učence naučijo, da si učenci dosti zapomnijo, da si tudi ko grejo domov grejo snov ponoviti in jo znajo." (Metka)
- "Zakonodaja tudi zahteva, da poskrbijo za varnost učencev na različnih kulturnih dnevih in podobno, to je velika odgovornost učiteljev za učence." (Sanela)
- "Eni učitelji se trudijo več, drugi manj. Tisti, ki se bolj trudijo, so bolj priljubljeni." (Klara)
- "Zakonodaja zahteva, da upoštevajo UN, da veliko predelajo v šolskem leti." (Tadej)
- "Na prvem mestu je varnost učencev na šoli, da predelajo vso snov, ki je določena za tisto šolsko leto." (Tilen)

Raziskovalna naloga: Učitelj med zahtevami zakonodaje in pričakovanji učencev

"Zakonodaja od učiteljev zahteva dosti in da morajo učitelji sami pokazati interes, da želijo učiti učence in se jim posvečati." (Natalija)

"Učitelji verjetno naredijo več, kot zahteva zakonodaja, ker se posvečajo vsakemu učencu posebej." (Luka)

"Nam morajo razložiti snov tako, da jo razumemo in ne na preveč strokoven način." (Eli)

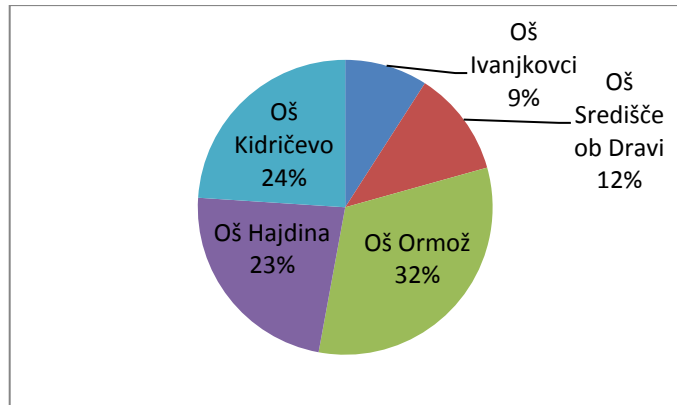
"Da bodo zelo dobro razlagali, tako da si bomo bolj zapomnili." (Anže)

Vsi sošolci, ki so sodelovali v fokusni skupini se strinjajo v pričakovanjih do učiteljev. Nekateri se bi odločili za poklic učitelja, drugi spet ne. Edini so si bili, da je biti učitelj zelo zahteven poklic. Učenci so ugotovili, da ne poznajo šolske zakonodaje, zato nam je učiteljica Nataša pojasnila, kaj zakonodaja zahteva od učiteljev.

4.2 REZULTATI ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

Tabela 1: Število anketiranih po spolu in šoli

	Moški	Ženski	Skupaj
OŠ Ivanjkovci	6	5	11
OŠ Središče ob Dravi	9	5	14
OŠ Ormož	17	22	39
OŠ Hajdina	14	14	28
OŠ Kidričevo	14	15	29
Skupaj	60	61	121

Grafikon 1: Anketirani devetošolci po šolah

Anketirala sva 121 devetošolcev, in sicer 39 devetošolcev (32 %) OŠ Ormož, od tega 17 fantov in 22 deklet, 11 devetošolcev (9 %) OŠ Ivanjkovci, od tega 6 fantov in 5 deklet, 14 devetošolcev (12 %) OŠ Središče ob Dravi, od tega 9 fantov in 4 dekleta, 28 devetošolcev OŠ Hajdina (23 %), od tega 14 fantov in 14 deklet ter 29 devetošolcev OŠ Kidričevo (24 %), od tega 14 fantov in 15 deklet.

1. Katere lastnosti naj ima po tvojem mnenju dober učitelj?

Devetošolci in devetošolke so na to vprašanje odgovarjali z naslednjimi odgovori:

- dosleden, pravičen, potrpežljiv, prav tako naj ima osebne kvalitete, smisel za humor,
- se lepo vede do učencev,
- dobro razlaga, pri uri je prijazen z nami, nam pomaga, če imamo težave,
- prijazen, dobre volje, dobro nauči,
- da se ne krega na nas in da je lepa,
- prijazen, smešen, zelo izobražen,
- prijazen, želi in prizadeva si, da bi bili učenci izobraženi,
- discipliniran, pravičen, pozitiven,
- mora imeti dobro razlago,
- strog, kadar je to res potrebno, razumevajoč, dobre volje,
- ima red, natančen, potrpežljiv in dokaj strog,
- mora biti pravičen do vseh učencev,
- je potrpežljiv, prenese kritiko in ne zameri ob kritiki, rad pomaga, ni tečen ipd.,
- se spoštljivo obnaša do učencev in rad predava snov, ne dela razlik med učenci,
- da je prijazen, pomaga če imaš težave, se lahko nanj zanesesh, je za hece,
- pošten, lep, prijazen,
- rad pomaga, do učencev je objektiven, pravičen, se zna postaviti v položaj učenca,
- da zna dobro razložiti snov in naredi snov zanimivo,
- je prijazen, enakovreden, spoštljiv,
- da dobro razlaga in je dokaj strog,
- da je dober govorec,
- dobra komunikacija z učenci, posluša tudi mnenja učencev,
- prijazen, razume probleme, ima pouk po načrtu,
- ne daje preveč naloge,
- da ve pomagati učencem v stiski, da se dobro razume z vsemi,
- red in disciplina, hkrati pa prijaznost,
- da je komunikativen, na svoj način strog - si zna narediti red, na nek način dopustljivega - da se dajo zmeniti stvari, prijaznega, ima rad učence, pravičen,
- ke se ne bi drl na učence,

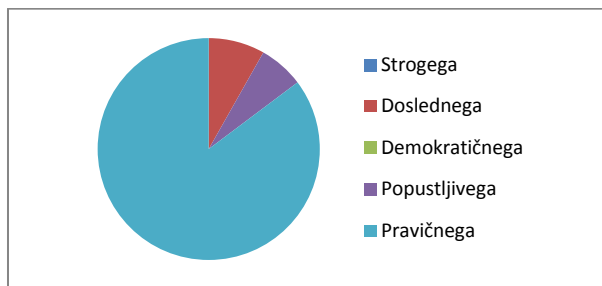
- prijaznost, potrpežljivost, imeti rad otroke ... komunikativen, poln energije,
- prijazen, strpen, odgovoren, rad pomaga.

2. Kakšnega učitelja si želiš?

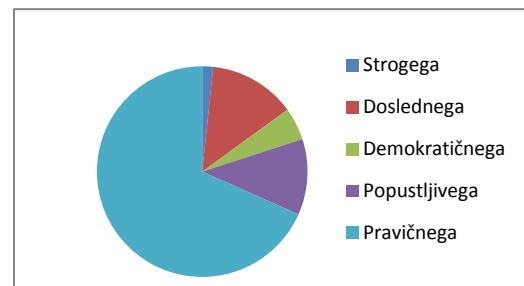
Tabela 2: Kakšnega učitelja si želijo devetošolci glede na šolo

Šola	OŠ Ivanjковci		OŠ Središče ob Dravi		OŠ Ormož		OŠ Hajdina		OŠ Kidričevo	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Strogega	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Doslednega	1	0	0	0	2	1	3	3	2	1
Demokratičnega	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0
Popustljivega	1	0	0	2	3	1	1	1	2	0
Pravičnega	3	5	6	3	12	20	10	10	10	14
SKUPAJ	11		14		39		28		29	

Anketirani devetošolci si najmanj želijo strogega učitelja, saj si strogega učitelja želi 1 devetošolec iz OŠ Središče ob Dravi. Doslednega učitelja si želi 8 devetošolcev, od tega 1 devetošolec OŠ Ivanjковci, 2 iz OŠ Ormož in OŠ Kidričevo in 3 iz OŠ Hajdina. Demokratičnega učitelja si želijo le 3 učenci, in sicer 1 učenec iz OŠ Ivanjковci in 2 devetošolca OŠ Središče ob Dravi.

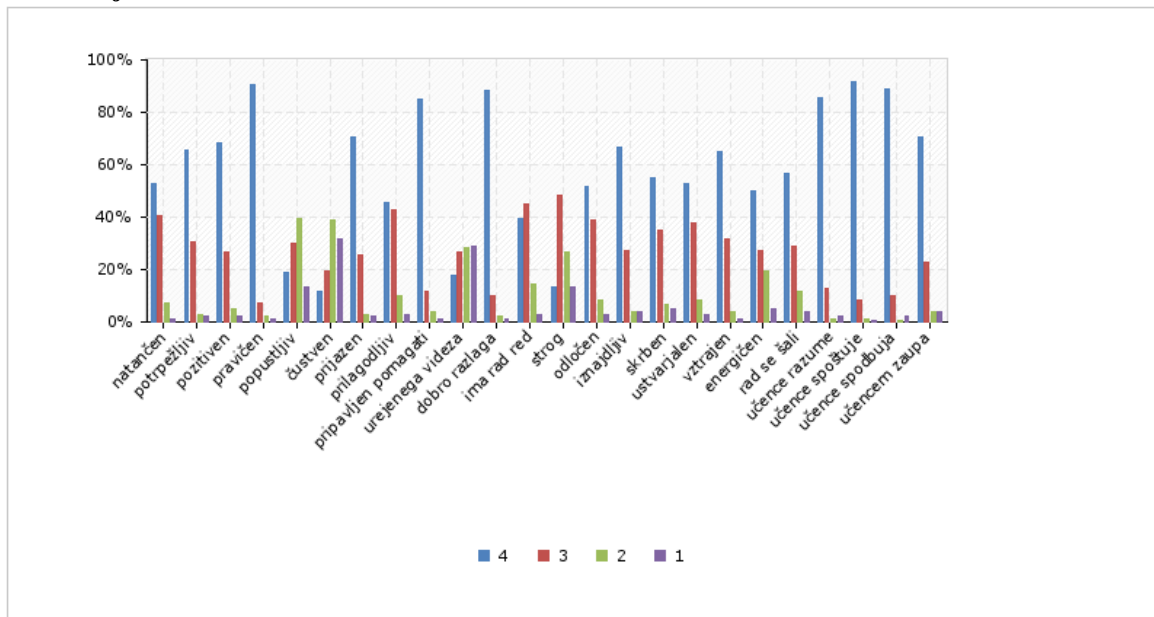
Grafikon 2: Kakšnega učitelja si želijo devetošolke?

Grafikon 3: Kakšnega učitelja si želijo devetošolci

Iz rezultatov ankete je razvidno, da si največ devetošolcev želi pravičnega učitelja. Ta odgovor je obkrožilo 93 anketirancev (77 %), od tega 41 devetošolcev in 52 devetošolk. 13 anketirancev (11 %) je obkrožilo, da si želi doslednega učitelja, 11 anketirancev (7 devetošolcev in 4 devetošolk) je obkrožilo, da si želi popustljivega učitelja, 3 devetošolci si želijo demokratičnega učitelja in le 1 devetošolec strogega učitelja. Predvsem zadnje naju je presenetilo, pričakovala sva, da bo odstotek učencev, ki so bodo želeli strogega učitelja večji.

3. Oцени, v kolikšni meri so po tvojem mnenju navedene lastnosti pomembne za dobrega učitelja.

Grafikon 4: V kolikšni meri so lastnosti pomembne za dobrega učitelja

Anketirani devetošolci so kot najbolj pomembne lastnosti pri dobrem učitelju izpostavili spoštovanje učencev (90 %), dobro razlago (90 %), pravičnost (90 %), pripravljenost pomagati (90 %), spodbujanje (87 %) in razumevanje učencev (85 %).

Kot dokaj pomembno lastnost dobrega učitelja so anketirani devetošolci izpostavili pozitivno naravnost (70 %), prijaznost (70 %), iznajdljivost (70 %), vztrajnost (70 %), da učencem zaupa (70 %), potrpežljivost (65 %), skrbnost in ustvarjalnost (60 %) in da se učitelj rad šali (60 %).

Manj pomembna lastnost dobrega učitelja je po mnenju anketirancev prilagodljivost (50 %), energičnost (50 %) in da ima rad red (40 %).

Za nepomembno lastnost dobrega učitelja so anketirani učenci izpostavili popustljivost (20 %), čustvenost (10 %) in urejen videz (10 %).

4. Oцени, v kolikšni meri je zate pomembno, da ...

85 % anketiranim devetošolcem je najbolj pomembno, da ima učitelj spoštljiv odnos do učencev in da poskrbi, da vsi učenci v razredu učno snov razumejo.

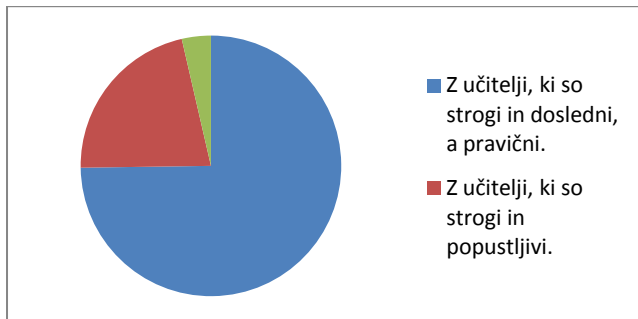
Kot zelo pomembno so anketirani učenci izpostavili, da dober učitelj učencem prisluhne, je pri ocenjevanju pošten in nepristranski, da ima spoštljiv odnos do učencev ter da z veseljem poučuje (80 %) in jih pri šolskem delu spodbuja (75 %). 70 % vseh anketirancev je za zelo pomembno izpostavilo, da učitelj učence pohvali, jim daje jasna navodila, v pouk vplete življenjske izkušnje, da učence razume in da je učencem dober zgled.

Za dokaj pomembno je 65 % anketirancev izpostavilo, da je pouk zabaven, da učitelji vzpostavijo pozitivno vzdušje v razredu, da učitelji trdo delajo v razredu in da je razlaga učitelja nazorna. 60 % anketirancev je dokaj pomembno, da učitelji učence vsak dan navdihujejo, pri njih prepoznajo močna področja in stisko ter jim pomagajo premagati težave.

Anketirani devetošolci so kot manj pomembno označili, da učitelji dovolijo, da se učenci pri pouku pošalijo, da nad njimi nikoli ne obupajo (50 %), imajo avtoriteto (45 %). 40 % anketiranih devetošolcev je kot manj pomembno označilo, da se učitelji s toplino dotaknejo otroških src, da učitelja skrbi za učence, da se lahko z učitelji pogovorijo o osebnih težavah in da jim pokažejo, da jih vedenje učencev jezi. 38 % anketiranih devetošolcev je uporabo IKT in delo v skupinah označilo za manj pomembno.

Kot nepomembno lastnost učiteljev so anketirani devetošolci označili, da se učitelji dodatno izobražujejo in da pričakujejo, da bodo učenci samostojno delali (25 %). Le 15 % anketiranih devetošolcev je za nepomembno označilo, da so učitelji strogi, da pri pouku dajejo večji poudarek učbeniku, domačim nalogam, zapisu po nareku in sprotnemu ocenjevanju.

5. S kakšnimi učitelji se bolje razumeš?

Grafikon 5: S kakšnimi učitelji se bolje razumejo devetošolci?

83 anketirancev vseh šol (69 %) se bolje razume z učitelji, ki so strogi in dosledni, a pravični. 34 anketirancev (28 %) vseh šol se bolje razume z učitelji, ki so strogi in popustljivi. Le 4 anketiranci (3 %) se bolje razumejo z učitelji, ki so nedosledni in popustljivi.

Tabela 3: S kakšnimi učitelji se bolje razumejo devetošolci glede na šolo

Šola	OŠ Ivanjkovci		OŠ Središče ob Dravi		OŠ Ormož		OŠ Hajdina		OŠ Kidričevo	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Z učitelji, ki so strogi in dosledni, a pravični	4	5	4	5	11	16	6	13	7	11
Z učitelji, ki so strogi in popustljivi.	0	0	3	0	6	6	6	1	7	4
Z učitelji, ki so nedosledni in popustljivi.	2	0	2	0	0	0	2	0	0	0
SKUPAJ	11		14		39		28		29	

4 devetošolci OŠ Ivanjkovci so obkrožili, da se bolje razumejo z učitelji, ki so strogi in dosledni, a pravični, 2 devetošolca sta obkrožila odgovor, ki pravi, da se bolje razumejo z učitelji, ki so nedosledni in popustljivi. Vseh 5 devetošolk OŠ Ivanjkovci je obkrožilo odgovor, ki pravi, da se bolje razumejo z učitelji, ki so strogi in dosledni, a pravični. Izmed 14 anketiranih devetošolcev OŠ Središče ob Dravi je 5 devetošolk in 4 devetošolci obkrožilo, da se bolje razumejo z učitelji, ki so strogi in dosledni, a pravični. 3 devetošolci so obkrožili odgovor, ki pravi, da se bolje razumejo z učitelji, ki so strogi in popustljivi, 2 devetošolca sta obkrožila odgovor, ki pravi, da se bolje razumejo z učitelji, ki so nedosledni in popustljivi. Izmed 39 anketiranih učencev iz OŠ Ormož je 16 devetošolk obkrožilo odgovor, ki pravi, da se bolje razumejo z učitelji, ki so strogi in dosledni, a pravični, 6 devetošolk pa je obkrožilo odgovor, ki pravi da se bolje razumejo z učitelji, ki so strogi in popustljivi. 11 devetošolcev je obkrožilo odgovor, ki pravi, da se bolje razumejo z učitelji, ki so strogi in dosledni, a pravični je 6 devetošolcev pa je obkrožilo odgovor, ki pravi, da se bolje razumejo z učitelji, ki so strogi in popustljivi. Izmed 28 anketiranih devetošolcev iz OŠ Hajdina je 13 devetošolk obkrožilo odgovor, ki pravi, da se bolje razumejo z učitelji, ki so strogi in dosledni, a pravični, 1 devetošolka pa je obkrožila

odgovor, ki pravi, da se bolje razume z učitelji, ki so strogi in popustljivi. 6 devetošolcev je obkrožilo odgovor, ki pravi, da se bolje razumejo z učitelji, ki so strogi in dosledni, a pravični, prav tako 6 devetošolcev je obkrožilo odgovor, ki pravi, da se bolje razumejo z učitelji, ki so strogi in popustljivi, 2 devetošolca pa sta obkrožila odgovor, ki pravi, da se bolje razumeta z učitelji, ki so nedosledni in popustljivi. Izmed 29 anketiranih devetošolcev iz OŠ Kidričevo je 11 devetošolk obkrožilo odgovor, ki pravi, da se bolje razumejo z učitelji, ki so strogi in dosledni, a pravični, 4 devetošolke pa so obkrožile odgovor, ki pravi, da se bolje razumejo z učitelji, ki so strogi in popustljivi. 7 devetošolcev je obkrožilo odgovor, ki pravi, da se bolje razumejo z učitelji, ki so strogi in dosledni, a pravični, prav tako je 7 devetošolcev obkrožilo odgovor, ki pravi da se bolje razumejo z učitelji, ki so strogi in popustljivi.

6. S kakšnimi učitelji imaš boljše odnose in jih imaš raje?

Tabela 4: S kakšnimi učitelji imaš boljše odnose glede na šolo.

	OŠ Ivanjkovci	OŠ Središče ob Dravi	OŠ Ormož	OŠ Hajdina	OŠ Kidričevo	Skupaj
Z učitelji, ki se pri uri tudi pošalijo.	11	14	39	28	29	121
Z učitelji, ki so resni in se ne šalijo.	0	0	0	0	0	0

Vseh 121 anketirancev je obkrožilo, da imajo boljše odnose z učitelji, ki se pri uri tudi pošalijo. Take učitelje imajo raje od tistih, ki so resni in se ne šalijo.

5 RAZPRAVA

V raziskovalni nalogi Učitelj med zahtevami zakonodaje in pričakovanji učencev sva raziskala, kaj od učiteljev v Sloveniji zahteva zakonodaja in kaj od učiteljev pričakujejo njihovi učenci. Za temo sva se odločila, ker sva oba devetošolca in sva tik pred poklicno odločitvijo. Oba si želiva postati učitelja; Ana učiteljica slovenskega jezika, Niko pa športni učitelj. Če vsak učencev skozi devetletno šolanje izoblikuje svoje pričakovanja od učitelja, pa o zahtevah zakonodaje vse do raziskovanja nisva vedela nič.

Najprej sva se lotila zakonodaje. Prepričana sva bila, da je v slovenski zakonodaji zapisano, da mora učitelj učence spoštovati, jim pomagati, jim prisluhniti, biti poštenu do vseh, da imajo učitelji nek kodeks, po katerem se ravna v razredu. Vsega naštetega v slovenski zakonodaji nisva zasledila. V slovenski zakonodaji je veliko opredeljenega, ne pa odnosi v razredu, to je prepuščeno učitelji in učencem. Kaj pa v primeru, da učitelj skupine učencev ne obvlada. V tem primeru je v razredu anarhija, učenci dobimo malo znanja, nihče ob koncu ure ni zadovoljen. Pobrskala sva po internetu in našla smernice o kompetencah učitelja, ki so bile sprejete na ravni Evropske komisije, po katerih bi se verjetno morala ravnati tudi Slovenija. Z brskanjem po medmrežju sva ugotovila, da imajo v ZDA, na Irskem in na Filipinih kodekse za učitelje, v katerih je zapisano prav to, kar sva pričakovala od slovenske zakonodaje. Tako hipoteze 1 ne moreva niti potrditi niti zavreči.

V najino raziskavo sva vključila 121 devetošolcev OŠ Ormož, OŠ Središče ob Dravi, OŠ Ivanjkovci, OŠ Kidričevo in OŠ Hajdina. Za devetošolce sva se odločila, ker se v devetem razredu odločamo za poklic in ker imamo devetošolci z učitelji največ izkušenj. V anketni vprašalnik sva vključila raziskovalna vprašanja, ki sva si jih postavila tudi sama. Z anketnim vprašalnikom sva preverila, ali je devetošolcem pomembno, da učitelji uporabljajo nove načine dela, kot to od njih pričakujejo evropske smernice. Z analizo anketnih vprašalnikov sva ugotovila, da je to učencem manj pomembno. Zato sva hipotezo 2 ovrgla.

Raziskava je pokazala, da je učencem najbolj pomembno, da je učitelj pravičen, da učence spoštuje, da tako dobro razlaga, da vsi učenci v razredu učno snov razumejo, da je pripravljen pomagati, učence pri šolskem delu spodbuja in razume. Učenci niti ne razmišljajo o vseživljenjskem znanju, učenju za življenje, kako bodo znanje uporabili v prihodnosti. Presenečena sva bila, da je učencem manj pomembno, če so učitelji strogi in da dajejo večji poudarek sprotne ocenjevanju. Šolska zakonodaja v Sloveniji ravno temu daje večji poudarek. Od učiteljev med drugim zahteva, da je pouk diferenciran, individualiziran, prilagojen vsakemu posamezniku, o tem najini vrstniki niti ne razmišljajo. Vseživljenjsko učenje in razvijanje sposobnosti za vseživljenjsko znanje v družbo znanja je močno poudarjeno v smernicah Evropske komisije. Tega ni bilo moč zaslediti v odgovorih anketiranih devetošolcev, zato sva tudi hipotezo 3, ki pravi, da je devetošolcem pomembno, da učitelji pri učencih razvijajo sposobnosti za vseživljenjsko znanje ovrgla.

Živimo v informacijsko komunikacijskem času. V šoli in medijih je veliko govora o uporabi mobilnih telefonov v šoli, brez katerega si mladi danes našega vsakdana več ne moremo predstavljati. Zato sva pričakovala, da je devetošolcem uporaba IKT (i-tabla, samostojno delo v računalniški učilnici, iskanje informacij po medmrežju ...) pri pouku zelo pomembna. Naši učitelji pri pouku dnevno uporabljajo i-table, iskanje informacij po internetu je nekaj vsakdanjega za nas, občasno pri pouku uporabljamo tudi pametne telefone. Zato sva bila nad rezultatom anketnega vprašalnika sva bila zelo presenečena, saj je kar 38 % anketiranih devetošolcev zapisalo, da je uporaba IKT pri pouku zanje nepomembna. Zato sva tudi hipotezo 4 ovrgla.

Sama imava raje stroge učitelje, ki veliko zahtevajo in so pri ocenjevanju pravični, ki si znajo v razredu narediti red. Prepričana sva, da bova od takih učiteljev tudi več odnesla. Pri učitelju, ki ti prvo uro da vedeti, da je strog, pravičen in dosleden, takoj veš, kako se vesti. Najina mentorica pravi, da smo učenci zelo dobri psihologi, da vsakega mladega učitelja preberemo v 5 minutah. Takoj vemo, pri katerem moramo poslušati, kdo ne dovoli klepetanja, pri kom moramo zravnano sedeti in pri katerem učitelju vse to ni pomembno oziroma je manj pomembno. Z analizo anketnega vprašalnika sva dokazala, da si tudi 69 % anketiranih devetošolcev želi isto kot midva in da se bolje razumejo z učitelji, ki so strogi, dosledni in pravični. Tako sva hipotezo 5 potrdila.

Šolska zakonodaja predpisuje število učencev v razredu, število ur pouka, učno obveznost v razredu, normative za spremstvo, financiranje... nikjer pa ni zapisano, katere lastnosti naj krasijo

učitelja v razredu. Te lastnosti se jasno kažejo v pričakovanjih učencev in staršev. Tudi midva sva pričakovala, da bova, ko bova dokončala študij, podpisala nek kodeks pravil, v katerem bodo smernice za delo v razredu. Ne tiste didaktične, splošne, življenjske smernice. Teh v Sloveniji ni. To pomeni, da je učitelj v razredu omejen s cilji, pravilniki, navodili, a prepuščen samemu sebi in svojemu karakterju, kar se tiče socialnih interakcij v razredu. To pomeni, da bova kot mlada učitelja vržena v vodo in že danes upava, da bova dobro plavala. Upava, da bo do konca najinega študija poklic učitelja spet tako cenjen, kot je bil nekoč.

6 ZAKLJUČEK

V raziskovalni nalogi Učitelj med zahtevami zakonodaje in pričakovanji učencev sva potešila svojo radovednost. Meniva, da bi moral vsak devetošolec, pred poklicno odločitvijo, podrobneje spoznati svoj bodoči poklic. Na začetku se sploh nisva zavedala, kako zahtevni smo dejansko učenci, kaj vse od učiteljev pričakujemo. To sva spoznala šele, ko sva analizirala anketne vprašalnike.

Ugotovila sva, da učenci nimamo pravega vpogleda v delo učiteljev. Vidimo le tisti del, ki ga učitelji opravljajo v razredu, morda nekateri učenci sodelujejo še pri projektih in drugem delu, pri čemer vidimo učitelje v drugačni luči. Ugotovila sva, da so naša pričakovanja do učiteljev zelo velika.

Pričakovala sva, da bodo naša pričakovanja podkrepljena z zakonodajo. Najina pričakovanja glede zakonodaje se niso uresničila. Ugotovila sva, da imamo učenci povsem drugačna pričakovanja do učiteljev kot zakonodaja. Zakonodaja ni predvidela, da mora biti učitelj pravičen in pošten. Pa saj to je družbena norma, sva si rekla. Ko pa spremljaš medije, ugotoviš, da je pravičnosti in poštenosti v slovenski družbi vse manj. Morda bova kdaj raziskala, zakaj je razkorak med dejanskim stanjem v družbi in pričakovanji mladih tako velik, morda pa se stanje v slovenski družbi spremeni.

Na šoli imamo zapisana pravila obnašanja in ravnanja, ki se imenujejo Hišni red. Zapisano je tudi, kaj se zgodi z učencem, ki šolskih pravil ne upošteva. Ob prebiranju irskega, ameriškega in filipinskega učiteljskega kodeksa sva dobila idejo, da bi tudi na naši šoli morali imeti nek kodeks ravnanja, tako za učence kot za učitelje. To sva predlagala gospe ravnateljici. Obljubila je, da bo vse to zapisano v novem hišnem redu naše šole. Raziskovalno nalogo sva predstavila učiteljskemu zboru OŠ Ormož. S tem sva želela učiteljem predstaviti, kaj njihovi učenci pričakujemo od njih. Učitelji nad rezultati raziskave niso bili presenečeni. Zavedajo se, da so naša pričakovanja do njih zelo velika. Ugotovila sva, da učenci od učiteljev pričakujemo veliko več kot zakonodaja. Učitelji so v šali predlagali, da v naslednjem šolskem letu narediva podobno raziskavo med njimi, le da obrneva vprašanja – kakšne učence si želijo učitelji.

Ob izvedbi fokusne skupine sva ugotovila, da najini sošolci ne poznajo zahtev, ki jih ima zakonodaja do učiteljev. Zato sva se odločila, da svojo raziskovalno nalogo predstaviva učencem od 7. do 9. razreda naše šole. Učenci si v letih obiskovanja osnovne šole izoblikujemo pričakovanja do učiteljev. Zavedamo se, da morajo učitelji ravnati po zakonih, mnogim so učitelji vzorniki. Namen najine predstavitve je širjenje poznavanja zahtev zakonodaje do učiteljev. Predstavitvi raziskovalne naloge je sledila debata, v kateri so učenci pokazali veliko presenečenje nad zahtevami zakonodaje do učiteljev, razpravljavci so pričakovali, da je v zakonodaji zapisano, da mora biti učitelj pravičen in pošten.

Za izsledke najine raziskave so zainteresirane tudi ravnateljice šol, katerih učence sva anketirala. Ravnateljice v najini raziskovalni nalogi vidijo smernice, kakšne učitelje si želijo učenci. Če bodo želele, bova svojo raziskovalno nalogo z veseljem predstavila tudi njihovim učiteljem.

Steven Brookfield, pravi, da je najpomembnejše znanje, ki ga potrebuje učitelj za dobro delo, vedenje o tem, kako učenci doživljajo učenje in zaznavajo ravnanja svojih učiteljev. Temu bova dodala le, da nobena zakonodaja ne more narediti dobrega učitelja. Vsak posameznik, ki opravlja učiteljski poklic mora biti v prvi vrsti človek, šele nato državni uslužbenec, ki opravlja delo učitelja.

7 LITERATURA

- Zakon o financiranju vzgoje in izobraževanja, Uradni list Republike Slovenije, št. 57/12-ZPCP-2D in 47/15.
- Martina Krajnc, Usklajenost med pričakovanji učencev do učitelje in izkušnjami učencev z njimi, diplomsko delo, Ljubljana, 2013.
- Pšunder M. in Dečman Drobnjič O., Alternativni vzgojni ukrepi med teorijo, zakonodajo in prakso, Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2010.
- Kramar M., *Pouk*, Nova Gorica, Educa, 2009.
- Svetlik I., Kurikularna prenova, Zbornik, Ljubljana, 1997.
- Razdevšek Pučko C., Kakšnega učitelja potrebuje (pričakuje) današnja (in jutrišnja) šola? *Sodobna pedagogika*, 55 (posebna izdaja), 2013.
- Devjak T., Etična in državljska vzgoja v osnovni šoli. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2002.
- http://ec.europa.eu/education/policy/school/teacher-training_sl.htm.
- <http://www.pef.uni-lj.si/bologna/dokumenti/eu-common-principles-slo.pdf>.
- <http://filternet.si/os/clanki/zgodovina-solstva-na-slovenskem>.
- <http://teachercodes.iiep.unesco.org/teachercodes/codes/Asia/Philippines.pdf>.
- <http://www.nea.org/home/30442.htm>.
- <http://www.pef.uni-lj.si/bologna/dokumenti/eu-common-principles-slo.pdf>.